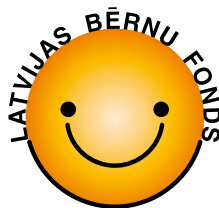

Latvijas Bērnu fonda
starptautiskā konference
vardarbībā cietušo bērnu
atveseļošanai

Vardarbīgie
pusaudži –
rehabilitēšana,
disciplinēšana,
audzināšana

2016. gada 28. oktobris

Latvijas Bērnu fonda starptautiskā konference
vardarbībā cietušo bērnu atveseļošanai „Vardarbīgie
pusaudži – rehabilitēšana, disciplinēšana, audzināšana”

2016. gada 28. oktobris

Bellevue Park Hotel Rīga, Slokas iela 1, Rīga

Konference tiek rīkota Latvijas valsts budžeta finansētās
programmas „NVO fonds” Latvijas Bērnu fonda projekta
„LBF konference” (līgums nr. 2016.LV/NVOF/DAP/
MAC/051/34) ietvaros.

Projektu finansiāli atbalsta Sabiedrības integrācijas
fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem un Latvijas
Bērnu fonds.

Sabiedrības integrācijas
fonds

© Nodibinājums „Latvijas Bērnu fonds”, 2016

Par konferences grāmatas saturu atbild
Latvijas Bērnu fonds.

Visas šī darba tiesības ir aizsargātas. Izdevumu
reproducēt, pārpublicēt, tulkot vai izmantot jebkādiem
komerciāliem mērķiem drīkst tikai ar Latvijas Bērnu
fonda rakstisku atļauju.

SATURS

Latvijas Bērnu fonda vadītāja _____	4
Andra Bērziņa uzruna	
Dienas kārtība _____	5
Konferences lektori, _____	6
prezentāciju kopsavilkumi	
Par NVO fondu _____	16
Par Latvijas Bērnu fondu _____	17

Latvijas Bērnu fonda valdes locekļa
Andra Bērziņa uzruna starptautiskās konferences
vardarbībā cietušo bērnu atveseļošanai

„Vardarbīgie pusaudži – rehabilitēšana, disciplinēšana, audzināšana” dalībniekiem

Rīgā, 2016. gada 28. oktobrī

Cienītie kolēģi!

Konferences tēma ir vardarbīgie pusaudži, gan tie kuri paši cietuši no kādām pārestībām, gan tādi kuri paši ir vardarbīgi. Vardarbība pret bērniem viennozīmīgi ir viena no aktuālākajām problēmām Latvijas sabiedrībā. To, jūs, profesionāļi, kas strādā ar vardarbībā cietušajiem bērniem un viņu ģimenēm, redzat ikdienas darbā un to apliecina arī publikācijas masu medijos.

Vardarbības pret bērnu aktualitāte gadu gaitā nav mazinājusies, drīzāk šodien varam runāt par jaunām tās šķautnēm un izaicinājumiem ar ko jāskaras speciālistiem cietušo atveseļošanā un turpmākās vardarbības novēršanā. Vardarbība ģimenēs, pret bērniem nav tikai šo ģimeņu privāta lieta. Gadījumi, par kuriem lasām avīzēs, internetā un dzirdam televīzijas ziņās, kļūst arvien nežēlīgāki un šokējošāki. Kā piemēram, nesenā traģēdija Liepājā, kur no vienaudžu vardarbības mira 15 gadus jaunais Egīls.

Šādos gadījumos uz jautājumu „Kādēļ tā notika?” nevar atbildēt uzreiz un viennozīmīgi. Kurš ir vainīgs un kura atbildība tā ir – vai viņu pašu, šo bērnu un jauniešu ģimeņu, skolas, apkārtējo, mana vai jūsu atbildība? Kādēļ pusaudži, kuru personības vēl tikai veidojas, kļūst vardarbīgi? Kas ir pusaudža attīstību raksturojoša normāla uzvedība? Kādi ir mūsu pienākumi, lai novērstu iespējamo vardarbību? Kas jādara, lai pusaudži nebūtu vardarbīgi – jārehabilitē, jādisciplinē, jāaudzina? Kādēļ pusaudži neprot savādāk risināt konfliktus un problēmas? Varbūt ar savu rīcību tieši provocējam, nevis palīdzam pusaudzīm un novēršam citus vardarbības gadījumus. Jautājumu ir daudz un tie nebūt nav vienkārši atbildami.

Konferences mērķis ir aktualizēt vardarbīgo pusaudžu problemātiku un sniegt vardarbīgo, kā arī cietušo pusaudžu atveseļošanā iesaistītajiem speciālistiem praktisku pieredzi un zināšanas ikdienas darbam. Atbildes uz iepriekš nosauktajiem un citiem jautājumiem konferencē palīdzēs meklēt gan mūsu ārvalstu kolēģi no Lielbritānijas un Vācijas, kā arī Latvijas speciālisti.

Vēlos izteikt pateicību krīžu un atbalsta centra darbiniekiem, kuri ikdienā veic šo darbu, kā arī pārējiem speciālistiem, kuri iesaistīti cietušo bērnu atveseļošanā – pašvaldību sociālajiem dienestiem, bāriņtiesām, psihologiem, atbalsta centriem, advokātiem, ģimenes ārstiem, policistiem un citiem profesionāļiem. Ceru, ka kopīgiem spēkiem mēs varēsim rast atbildes uz neskaidrajiem jautājumiem un mazināt turpmāku vardarbības pret bērniem izplatību mūsu sabiedrībā.

Latvijas Bērnu fonda valdes loceklis

Andris Bērziņš

9.30	Reģistrācija un rīta kafija	
10.00	Konferences atklāšana	Andris Bērziņš Latvijas Bērnu fonda valdes loceklis
10.15	Atklāšanas uzrunas	Līga Āboliņa Labklājības ministrijas Valsts sekretāra vietniece Aija Barča LR Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas priekšsēdētāja
10.30	Bērnu uzvedības traucējumi un to risinājumi – tiesiskais regulējums	Laila Grāvere Latvijas Republikas Tiesībsarga birojs, Bērnu tiesību nodaļas vadītāja
10.50	Efektīva intervence darbā ar vardarbīgiem un vardarbībā cietušajiem bērniem un jauniešiem	Jon Brown NSPCC – National Society for the Prevention of Cruelty to Children (Lielbritānija) Attīstības un ietekmes daļas vadītājs
11.50	Pusdienu pauze	
12.50	Seksuālās vardarbības novēršana pusaudžu vidū – Vācijas pieredze un secinājumi	Prof. Dr. Michael Herschelmann University of Applied Sciences Emden/Leer (Vācija) profesors sociālā darba jomā
13.50	Vardarbības sociālais portrets Latvijā	Eva Sāre – Aizsilniece Centra Valdardze valdes priekšsēdētāja
14.05	Bērnu un pusaudžu uzticības tālruņa 116111 saņemto zvanu statistika par vienaudžu savstarpējo attiecību problemātiku	Anda Saulūna Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas Ģimeņu ar bērniem atbalsta departamenta referente
14.20	Kur meklējami pirmsākumi bērna vardarbībai pret citiem?	Dr. Artūrs Miksons Rīgas Stradiņa universitātes Psihosomatikas klīnikas ārsts ar specializāciju psihosomatiskajā medicīnā un psihoterapijā, RSU Psihosomatiskās medicīnas un psihoterapijas katedras asistenta p.i.
15.05	Kafijas pauze	
15.20	Uzvedības traucējumu korekcijas iespējas psihiatrijas stacionārā	Arnis Riževs Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas Psihiatrijas klīnikas virsārsts
15.45	Pusaudžu riska un antisociāla uzvedība – funkcionālā analīze un intervence	MA Psych., Inese Lapsiņa Klīniskā psiholoģe, Latvijas Universitātes psiholoģijas nodaļas doktorante, krīzes centra "Skalbes" un Rīgas Bāriņtiesas psiholoģe
16.45	Atbalsta sistēmas pilnveide bērniem ar saskarsmes grūtībām, uzvedības traucējumiem un vardarbību ģimenē	Liene Kauliņa – Bandere Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas priekšnieka vietniece
17.00	Noslēgums	

Konferences moderators:
žurnālists Haralds Burkovskis

Konferences lektori, prezentāciju kopsavilkumi

BĒRNU UZVEDĪBAS TRAUCĒJUMI UN TO RISINĀJUMI – TIESISKAIS REGULĒJUMS

Laila Grāvere

Latvijas Republikas
Tiesībsarga birojs, Bērnu tiesību
nodaļas vadītāja

Viens no bērna tiesību pamatprincipiem, no kura izriet pārējās bērna tiesības, ir bērna tiesības uz attīstību. Bērna tiesības uz attīstību tiek apdraudētas gan gadījumā, ja bērns cieš no vardarbības, gan gadījumā, ja bērns izturas vardarbīgi, tādēļ vardarbības izskaušana ir nozīmīgs jautājums bērnu tiesību nodrošināšanai.

Saskaņā ar Latvijai saistošiem starptautiskajiem un nacionālajiem tiesību aktiem ikvienam bērnam ir tiesības būt drošībā, tiesības tikt pasargātam no visa veida vardarbības. Šīs tiesības ir absolūtas, tās nav pakļautas nekādiem ierobežojumiem un ir īstenojamas neatkarīgi no tā, kur bērns atrodas.

Lai šīs tiesības īstenotu, valstī ir izstrādāts tiesību aizsardzības mehānisms, kurā katrai iesaistītajai personai: pašvaldībai, skolai, vecākiem un pašam bērnam normatīvajos aktos ir noteikti savī pienākumi un atbildība par to nepildīšanu.

Speciāls regulējums attiecībā uz drošu vidi izglītības iestādēs noteikts izglītības jomu regulējošos normatīvajos aktos. Izglītības iestādēm ir noteikti konkrēti pienākumi izglītojamo drošības jautājumos un atbildība par to nepildīšanu. Lai arī normatīvais regulējums vardarbības skolā nepieļaušanai un novēršanai ir pietiekams, tas netiek pienācīgi izmantots, lai vardarbības gadījumus laikus novērstu.

Tiesībsargs ir secinājis, ka vardarbība skolās lielā mērā ir saistīta arī ar pašvaldību attieksmi pret savas funkcijas – preventīvā darba ar bērniem – pildīšanu. Prakse rāda, ka uzvedības sociālās korekcijas programmas vardarbīgajiem bērniem visās pašvaldībās netiek pienācīgi izstrādātas vai vispār netiek izstrādātas. Tieši laikus uzsākta preventīvā darba trūkums noved pie smagākiem vardarbības gadījumiem.

Bērna antisociāla uzvedība liecina par iepriekš pieļautu viņa tiesību uz pilnvērtīgu attīstību pārkāpumu, kas aplūkojama arī par bērna audzināšanu atbildīgo pieaugušo personu atbildības kontekstā.

Laila Grāvere Latvijas Universitātē ir ieguvusi jurista kvalifikāciju un profesionālo maģistra grādu tiesību zinātnē, kā arī maģistra grādu pedagogijā. Vairāk nekā desmit gadus strādājusi pedagoga darbu. Kopš 2003. gada strādā cilvēktiesību aizsardzības jomā. Strādājusi gan nevalstiskajā organizācijā „Latvijas Cilvēktiesību centrs”, gan nacionālajā cilvēktiesību institūcijā – Valsts Cilvēktiesību birojā, vēlāk Tiesībsarga birojā. Kopš 2008. gada Bērnu tiesību nodaļas vadītāja Tiesībsarga birojā. Strādājusi bērnu tiesību iegūt izglītību bez maksas jomā, no 2011.- 2013. gadam veicinot normatīvo aktu pilnveidošanu. Kopš 2013. gada darba prioritātes ir individuālā preventīvā darba ar bērniem pašvaldībās (uzvedības sociālās korekcijas) un bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu tiesību veicināšana.

Tiesībsargs ir Saeimas ievēlēta amatpersona, kas rūpējas par to, lai Latvijā tiktu ievērotas cilvēktiesības un lai valsts pārvalde un pašvaldības ievērotu labas pārvaldības principu. Tiesībsargs savā darbībā ir neatkarīgs un pakļaujas vienīgi likumam. Nevienam nav tiesību ietekmēt tiesībsargu viņa funkciju un uzdevumu pildīšanā. Tiesībsarga amats nav savienojams ar piederību pie politiskajām partijām.

www.tiesibsargs.lv

EFEKTĪVA INTERVENĒCE DARBĀ AR VARDARBĪGIEM UN VARDARBĪBĀ CIETUŠAJIEM BĒRNIEM UN JAUNIEŠIEM

Jon Brown

NSPCC – National Society for the Prevention of Cruelty to Children (Lielbritānija)
Attīstības un ietekmes daļas vadītājs

Prezentācijā sniegts vispārējs ieskats par vispārzināmiem faktiem par seksuālo vardarbību pret bērniem un jauniešiem, tās prevalenci un ietekmi. Tāpat arī aplūkoti pierādījumi, ko sniedz efektīva interence darbā ar varmācīgiem bērniem un jauniešiem. Prezentācijas noslēgumā sniegts ieskats par turpmākajiem pasākumiem, lai uzlabotu sociālo rehabilitāciju bērniem, kas jau cietuši vardarbības un novērstu turpmāko seksuālo vardarbību.

Jon Brown ir kvalificēts sociālais darbinieks ar maģistra grādu sociālajā politikā. Savas karjeras laikā viņš ir bijis probācijas darbinieks, sociālais darbinieks un atbildīgais par pakalpojumu nodrošināšanu seksuālajā vardarbībā cietušajiem, gan organizējot ārstniecības un rehabilitācijas pakalpojumus cietušajiem bērniem, pakalpojumus bērniem un jauniešiem, kuriem ir seksuālas dabas uzvedība, gan arī nodrošinot pakalpojumus pieaugušajiem varmākām, kuri pret citiem veikuši seksuālo vardarbību.

Periodā no 2003. līdz 2007. gadam J. Brown bija Lielbritānijas Nacionālās organizācijas varmāku ārstēšanas programmas (www.nota.co.uk) vadītājs, darbojās arī šīs programmas Nacionālajā izpildkomitejā. Pašlaik viņš ir programmas Prevencijas komitejas vadītājs. Viņš ir ENACSO (European NGO Alliance for Child Safety Online, www.enacso.eu) valdes loceklis, sniedz rekomendācijas un viedokli Ekonomikas un Sociālo pētījumu Padomei (Economic and Social Research Council, www.esrc.ac.uk) un Austrālijas Karaliskajai Komisijai (Australian Royal Commission) par bērnu seksuālo izmantošanu

(www.childabuseroyalcommission.gov.au) un kā Pilnvarotais pārstāvis vada Bērnu pilnvaroto aptaujas biroju (Office for Children's Commissioner's Inquiry) jautājumos par bērnu seksuālu izmantošanu ģimenē.

Pirms NSPCC Attīstības un ietekmes daļas vadītāja pienākumu pildīšanas, viņš bija šīs iestādes izpilddirektors, organizējot dažādus pakalpojumus un pasākumus bērniem. Šobrīd viņa pienākumos ietilpst jaunu organizatorisku stratēģiju izstrāde saistībā ar seksuāliem noziegumiem.

NSPCC nodrošina palīdzību vardarbībā cietušajiem bērniem un ģimenēm vairāk kā 40 pakalpojumu centros Lielbritānijā. Organizācija sadarbojas ar vadošajiem profesionāļiem un pētniekiem, lai rastu inovatīvus un efektīvus risinājumus cietušo bērnu un ģimeņu problēmu risināšanai. NSPCC nodrošina apmācības gan klātienē, gan internetā, kā arī sniedz konsultatīvu palīdzību par jaunākajiem likumiem, praksēm, pētījumiem vai jaunumiem vardarbības novēršanas un apkarošanas jomā.

www.nspcc.org.uk

SEKSUĀLĀS VARDARBĪBAS NOVĒRŠANA PUSAUDŽU VIDŪ – VĀCIJAS PIEREDZE UN SECINĀJUMI

Prof. Dr. Michael Herschelmann

University of Applied Sciences
Emden/Leer (Vācija) profesors sociālā
darba jomā

Seksuālā vardarbība pusaudžu vidū ir nopietna sociāla problēma Vācijā un visā pasaulē, kas joprojām ir jārisina. Kāda veida vardarbība tā ir? Kā tā rodas? Cik daudz pusaudžu no tās ir cietuši? Un kā mēs varam reaģēt un to novērst? Pēc īsa zinātnisko faktu izklāsta (definīcija, apjoms, cēloņi), mēs redzēsim, kādas koncepcijas un stratēģijas ir izmantojamas darbā ar pusaudžiem šajā jomā. Pēc tam mēs sīkāk apskatīsim piemērus no izmantojamām metodēm un projektus.

Prof.Dr.phil. Michael Herschelmann, ir universitātes grāds izglītībā (sociālajā darbā/ sociālajā pedagoģijā). Kopš 2015. gada viņš ir Lietišķo zinātņu universitātes Emden/Leer Sociālā darba un veselības fakultātes profesors sociālajā darbā. Iepriekš bijis profesors sociālajā darbā Lietišķo zinātņu universitātē Frankfurtē/Mainā (2013 – 2015). No 1997. līdz 2013. gadam viņš ir strādājis Bērnu aizsardzības centrā Oldenburgā (palīdzība bērnu vardarbības gadījumos), no 2009. gada bijis vadītājs dažādos vietējos un starptautiskos projektos. Profesora darbības jomas var minēt bērnu aizsardzība lauku apvidos, seksuālās vardarbības novēršana, kas vērsta pret meitenēm un zēniem, seksuālas vardarbības novēršana, strādājot ar zēniem un jauniešiem, ar dzimumu saistīts darbs ar zēniem, vīrišķības pētījumi, zēni un vācu gangster-reps, seksuālā izglītība, novērtēšana un kvalitātes attīstība, Eiropas līmeņa vardarbības prevencijas projekti.

Ar savu daudzveidīgo un mūsdienīgo programmu, **Lietišķo zinātņu universitāte Emden/Leer** universitāte pozicionē sevi kā vadošo Lietišķo zinātņu universitāti reģionā, kas darbojas visa reģiona labā. Bakalaura un maģistra studiju programmas inženierzinātnēs un dabas zinātnēs, jūras zinātnēs, uzņēmējdarbības vadībā, sociālā darba un veselības jomā spēj nodrošināt pašreizējās un nākotnes vajadzības reģionā pēc kvalificētiem speciālistiem. Studiju programmas ar starptautisku profilu ir atzītas par būtisku elementu jauno zinātnieku izglītībā. Pētniecība, tehnoloģiju nodošana un tālākizglītība universitātes studiju profilos veicina jaunu uzņēmumu, jaunu biznesa virzienu izveidi un sabiedrības attīstību.

www.hs-emden-leer.de

VARDARBĪBAS SOCIĀLAIS PORTRETS LATVIJĀ

Eva Sāre – Aizsilniece

Centra Valdardze
valdes priekšsēdētāja

Ir daudz faktoru, kas nosaka, kā mainās vardarbības portrets. Latvijas krīžu centru darbinieki, kas ikdienā strādā ar vardarbībā cietušajiem un tās veicējiem, labi redz tās mainīgumu, attīstības tendences. Mainoties vardarbības tendencēm, tām jāspēj pielāgoties speciālistiem, iesaistītajām institūcijām.

Lai noskaidrotu, kā īsti attīstās vardarbības sociālais portrets šobrīd, tika veikta aptauja 7 Latvijas krīžu centros, kuri sniedz sociālas rehabilitācijas pakalpojumu no vardarbības cietušiem bērniem un pieaugušām personām.

Darbs ar vardarbībā cietušajiem prasa nemitīgu pilnveidošanos, sadarbības uzlabošanu ar iesaistītajām institūcijām un speciālistiem. Tādēļ svarīgi ir veidot vienotu skatījumu uz vardarbību, tās attīstības tendencēm, iesaistīto pušu reaģēšanu.

Evas Sāres – Aizsilnieces izglītība ir profesionālais maģistra grāds sociālajā darbā ar sociālā darbinieka kvalifikāciju. Bakalaura grāds iegūts tiesību zinātnēs un pedagogijā.

E.Sārei – Aizsilniecei ir deviņpadsmit gadus darba pieredze sociālajā jomā. No tiem vienpadsmit gadus kā valdes priekšsēdētāja vada nodibinājumu

„Centrs Valdardze”. Centra specializācija ir sociālās rehabilitācijas pakalpojumi vardarbībā cietušiem bērniem un pilngadīgām personām. Realizējot dažādus sociālās jomas projektus sociālajā rehabilitācijā, tiek pielietotas inovatīvas metodes un pieejas darbā ar vardarbībā cietušiem bērniem. Pieredze kā ekspertam izvērtējot sociālās jomas projektus un sociālos pakalpojumus.

Nodibinājums „Centrs Valdardze” ar mērķi sniegt palīdzību bērniem un ģimenēm, kuras cietušas no vardarbības, savu darbību Valmierā uzsāka 2006. gada 2. Janvārī. Centru dibināja Latvijas Bērnu fonds, Nodibinājums «Centrs Dardedze», Valmieras pilsētas dome, Valmieras rajona padome. Centra darbību raksturo 3 virzieni: konsultāciju nodrošināšana vardarbības un krīzes situācijās, klientu sociālās aprūpes nodrošināšana, informatīvi izglītojošais un preventīvais darbs. Centrs piedāvā sociālās rehabilitācijas pakalpojumus vardarbībā cietušiem bērniem un viņus pavadošām nevardarbīgām personām.

www.centrsvaldardze.lv

BĒRNU UN PUSAUDŽU UZTICĪBAS TĀLRUŅA 116111 SAŅEMTO ZVANU STATISTIKA PAR VIENAUDŽU SAVSTARPĒJO ATTIECĪBU PROBLEMĀTIKU

Anda Sauļūna

Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas Ģimeņu ar bērniem atbalsta departamenta referente

Bērnu un pusaudžu uzticības tālrunis 116111 savu darbību uzsāka 2006. gada 1. februārī. Tālrunis tika izveidots ar mērķi sniegt bērniem un pusaudžiem psiholoģisko palīdzību un atbalstu krīzes situācijās. Viena no aktuālākajām tēmām visā Bērnu un pusaudžu uzticības tālrūņa darbības periodā, par kuru 10 gadu laikā stāstījuši bērni, kas zvana uz uzticības tālrūni, ir piedzīvotā vienaudžu vardarbība. Bērni stāsta par piedzīvotu emocionālu, fizisku vai seksuālu vienaudžu vardarbību. Mūsdienās arvien sarežģītāk ir mazināt emocionālo un seksuālo vardarbību vienaudžu vidū, jo tiek izmantoti salīdzinoši jauni un maz pētīti veidi – viedtālrunu aplikācijas, sociālie tīkli, forumi u.c. Nereti bērni stāsta, ka par savām grūtībām stāstījuši pieaugušajiem, tomēr nav sagaidījuši palīdzību, tāpēc jūtas izmisuši.

Bērnu un pusaudžu uzticības tālrunī 116111 saņemtie zvani norāda uz biežāku emocionālo vardarbību vienaudžu vidū un retāku fizisko vardarbību, tomēr šī statistika neatbilst kopējo situāciju Latvijā – statistika tiek balstīta tikai uz Bērnu un pusaudžu uzticības tālrunī 116111 saņemtajiem zvaniem. Prezentācijā atspoguļota saņemto zvanu statistika par vienaudžu savstarpējo attiecību problemātiku.

Anda Sauļūna – Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas Ģimeņu ar bērniem atbalsta departamenta referente, Bērnu un pusaudžu uzticības tālrūņa 116111 konsultante. Latvijas Universitātē ieguvusi sociālo zinātņu profesionālo maģistra grādu psiholoģijā un psihologa kvalifikāciju ar klīniskā psihologa

specializāciju. Maģistra darbā pētījusi subjektīvās labklājības jeb laimes saistību ar draudzības funkciju novērtējumu un sociālo tīklu lietošanas paradumiem. Darba gaitas uzsākusi ar klientu konsultēšanu, atbalsta grupu vadīšanu, psiholoģiskās un personības izpētes veikšanu. Referentes amatā tiek izmantotas teorētiskās zināšanas, prasmes un iemaņas bērnu un vecāku konsultēšanā telefoniski un klātienēs konsultācijās, kā arī sadarbībā ar dažādām valsts un pašvaldību institūcijām, piemēram, policiju, bāriņtiesām, sociālajiem dienestiem u.c. Tāpat tiek vadītas radošās darbnīcas bērniem un pieaugušajiem, veicot preventīvo un izglītojošo darbu interneta drošības un savstarpējās komunikācijas uzlabošanas jautājumos. Darbojoties krīzes intervences komandā, kuras uzdevums ir sniegt psiholoģisko atbalstu un palīdzību smagās krīzes situācijās, gūta būtiska pieredze sniedzot operatīvu psiholoģisko palīdzību īpaši smagu negadījumu vai traģēdiju gadījumos.

Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija ir labklājības ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas nodrošina normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli bērnu tiesību aizsardzības un bāriņtiesu darbības jomā. Inspekcija sniedz virkni pakalpojumu, starp kuriem būtiskākie ir iesniegumu un sūdzību izskatīšana par bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem, konsultāciju un psiholoģiskā atbalsta sniegšana bērniem krīzes situācijā, audžuģimeņu darbības koordinēšana, audžuģimeņu uzskaitē, psiholoģiskās palīdzības un informatīvā un metodiskā atbalsta un audžuģimeņu apmācību nodrošināšana.

www.bti.gov.lv

KUR MEKLĒJAMI PIRMSĀKUMI BĒRNA VARDARBĪBAI PRET CITIEM?

Dr. Artūrs Miksons

Rīgas Stradiņa universitātes Psihosomatikas klīnikas ārsts ar specializāciju psihosomatiskajā medicīnā un psihoterapijā, RSU Psihosomatiskās medicīnas un psihoterapijas katedras asistenta p.i.

Pusaudzis ir savas dzīves krustcelēs – pāreja no bērnības uz pieaugušo. Normāla pusaudžu attīstība raksturojas ar disstresējošām, turbulentām (vētrains, nepakļāvīgs, nevaldāms) un neprognozējamām domām, jūtām un darbībām. Vai vecāki spēj atpazīt šīs jūtas, domas, darbības, ko tās patiesi nozīmē un vai spēj tās paši izturēt un pieņemt lēmumu, kā rīkoties tālāk? Moralizējot un disciplinējot šajos gadījumos netiek mazināta vardarbība pusaudžos, bet gan tā tiek veicināta.

Dr. Artūrs Miksons ir RSU Psihosomatikas klīnikas ārsts ar specializāciju psihosomatiskajā medicīnā un psihoterapijā, kā arī asistents RSU Psihosomatiskās medicīnas un psihoterapijas katedrā, lasot lekcijas un vadot nodarbības gan Latvijas, gan ārvalstu studentiem par ārsta-pacienta attiecībām, psihisko veselību un psihosomatiku. Ārsta grādu ieguvis Rīgas Stradiņa universitātē. Mācību laikā izvēlējies arī papildus izglītību pediatrijas nodaļā.

Psihosomatiskās medicīnas un psihoterapijas klīnikas misija indivīda līmenī ir aktualizēt psihiskās (emocionālās) veselības nozīmi somatisko slimību novēršanā un ārstēšanā. Savukārt sabiedrības līmenī misijas apziņas balstās uz faktu, ka psihiskās veselības veicināšana ir ne tikai medicīniska, bet arī sociāli kulturāls un politisks jautājums – veseli, nobrieduši, uz attīstību un pilnveidošanos orientēti cilvēki ir visas sabiedrības ieguvums. Klīnika radīta ar mērķi dot iespēju cilvēkiem ārstēties pie augsti profesionāliem un savā darbā ieinteresētiem psihosomatiskās medicīnas/ psihoterapijas speciālistiem, kā arī dot iespēju medicīnas studentiem un rezidentiem padziļināti apgūt psihosomatisko traucējumu un slimību diagnostiku un ārstēšanu.

www.psihosomatika.lv

UZVEDĪBAS TRAUCĒJUMU KOREKCIJAS IESPĒJAS PSIHIATRIJAS STACIONĀRĀ

Arnis Riževs

Bērnu klīniskās universitātes
slimnīcas Psihiatrijas klīnikas
virsārsts, bērnu psihiatrs

Uzvedības traucējumi ir heterogēna psihisko traucējumu grupa. Uzvedības traucējumi ir galvenais iemesls gan neatliekamai, gan plānveida stacionēšanai bērnu psihiatrijas stacionārā. Pēdējo piecu gadu laikā sociāli nepieņemamas un bīstamas uzvedības dēļ stacionēti 2/3 no visiem psihiatriskās klīnikas pacientiem.

Uzvedības traucējumu smagumu vienmēr nosaka triju faktoru savstarpēja mijiedarbība:

- kognitīvo funkciju līmenis (no visiem stacionētiem bērniem ar uzvedības traucējumiem 64% bērnu bija dažādas pakāpes kognitīvo funkciju deficīts);
- ģimenes sociālais stāvoklis (12% bērnu dzīvoja aizbildniecībā; 9% sociālās aprūpes institūcijās; tikai 5% bērnu dzīvoja pilnās un sociāli labvēlīgās ģimenēs);
- komorbīdās saslimšanas (uzmanības deficīta un hiperaktivitātes sindroms vērojams apmēram 1/2 no stacionētiem bērniem; depresija, trauksme un atkarību izraisošu vielu lietošana vairāk raksturīga bērniem pusaudža vecumā un bija apmēram 1/3 no stacionētiem bērniem). Komorbīdas saslimšanas (uzmanības deficīts, depresija, trauksme, atkarību izraisošu vielu lietošana) bija praktiski visiem stacionētiem bērniem.

Efektīva uzvedības traucējumu korekcija stacionārā, ieskaitot psihofarmakoterapiju, ir būtiski ierobežota un nedod ilgstošu noturīgu rezultātu.

Arnis Riževs 1984. gadā absolvējis Rīgas Medicīnas Institūta (tagad Rīgas Stradiņa Universitāte) Pediatrijas fakultāti. Pēc tam, no 1989. gada līdz 1991. gadam turpinājis studijas klīniskajā ordinatūrā Maskavā, Krievijā,

Centrālajā ārstu kvalifikācijas institūtā. Kopš 1994. gada strādā par bērnu psihiatru. Piedalījies pirmās bērnu psihiatrijas nodaļas, kas atrodas Bērnu slimnīcas sastāvā, izveidošanā. Kopš 1997. gada strādā par Bērnu psihiatrijas nodaļas vadītāju. Kopš 2008. gada Bērnu psihiatrijas klīnikas sastāvā ieviesis multi-profesionālo komandu. 2012. gadā organizējis pirmā bērnu psihiatrijas dienas stacionāra izveidi un atvēršanu Latvijā.

Bērnu psihiatrijas klīnikas misija ir attīstīt bērna individuālo garīgo potenciālu un uzlabot viņa dzīves kvalitāti, veicinot integrāciju sabiedrībā, attīstot un pilnveidojot profesionālu komandas darbu ar bērnu un viņa ģimeni. Klīnikā vidēji gadā tiek ārstēti vairāk kā 1500 pacienti.

Klīnikas galvenie darbības virzieni ir autiskā spektra traucējumu diagnostika un ārstēšana, agrīna bērnu psihisko attīstības traucējumu diagnostika, neatliekamās psihiskās palīdzības sniegšana, ešanas traucējumi bērnu un pusaudžu vecumā, uzvedības traucējumu diagnostika un ārstēšana, emocionālie traucējumi ar bērniem specifisku sākumu, specifiski runas un valodas traucējumi, specifiski mācīšanās traucējumi. Klīnikas darbības virzieni vērsti uz to, lai samazinātu bērnu nepieciešamību atrasties stacionārā un attīstītu ambulatorās ārstēšanas iespējas, kā arī pacientu konsultēšanu un ārstēšanu dienas stacionārā. Klīnikas ārsti strādā stacionārā, dienas stacionārā un konsultē pacientus ambulatori, nodrošinot ārstēšanas procesa pēctecību.

www.bkus.lv/lv/content/bernu-psihiatrijas-klinika

PUSAUDŽU RISKĀ UN ANTISOCIĀLA UZVEDĪBA - FUNKCIONĀLĀ ANALĪZE UN INTERVENĒ

MA Psych., Inese Lapsiņa

Klīniskā psiholoģe, Latvijas
Universitātes psiholoģijas nodaļas
doktorante, krīzes centra "Skalbes"
un Rīgas Bāriņtiesas psiholoģe

Pusaudžu agresīvā un riska uzvedība ir izaicinājums ne vien ģimenei, bet arī speciālistiem, kuri iesaistīti šīs problēmas risināšanā. Lielākais izaicinājums ir izveidot kontaktu ar pusaudzi, kurš tipiski nav motivēts mainīt savu uzvedību, kurai īslaicīgā griezumā ir daudz ieguvumu.

Kognitīvi biheiviorālā terapijas pieeja, veicot intervenci pusaudža vai jaunieša uzvedības problēmu risināšanā, ir balstīta uz uzvedības attīstības un funkcionālās nozīmes izpratni un jaunieša pieņemumu par sevi un citiem apzināšanos. Pusaudžu antisociālās un riska uzvedības pētījumi rāda, ka būtiska intervences daļa ir darbs ar pusaudža ģimeni un citiem sociālās vides pārstāvjiem, kas var atbalstīt un iedrošināt pusaudzi mainīt uzvedību un uzturēt šīs izmaiņas ilgtermiņā. Dalībnieki tiks iepazīstināti ar dažiem prakses piemēriem un praktiskiem ieteikumiem.

Inese Lapsiņa ir klīniskā psiholoģe Krīžu un konsultāciju centrā „Skalbes” un Rīgas Bāriņtiesā, Latvijas Universitātes psiholoģijas doktorante. Pētniecības virziens ir bērnu un jauniešu uzvedības problēmas, intervence ģimenēm, kurās ir bērni ar uzvedības problēmām. Kognitīvi biheiviorālā terapija apmācībā.

Klīniskajā praksē strādā ar pusaudžiem un pieaugušajiem. Profesionālās intereses jomas – pašpārliecinātība, trauksme, sociālā fobija, pēctraumas stress, pusaudžu riska uzvedība.

Krīžu un konsultāciju centrs „Skalbes” ir organizācija, kurā strādā gan algoti darbinieki, gan brīvprātīgie ar pieredzi un atbilstošām zināšanām, lai sniegtu profesionālu palīdzību, atbalstu un informāciju cilvēkiem, kuri nonākuši krīzes situācijā. Šobrīd „Skalbēs” strādā jau vairāk kā 50 darbinieki, nodrošinot diennakts Krīzes tālruņa darbu un piedāvājot individuālās psihologa un psihoterapeita konsultācijas pieaugušajiem un bērniem. „Skalbes” ir izveidojuši vietu, kur krīzes brīdī rast atbalstu un sapratni, gūt jaunas prasmes, kā risināt problēmsituācijas, padziļināti izziņāt savu dzīvi un problēmu izcelsmi, sakārtot domas, emocijas, un pieņemt sev nozīmīgus lēmumus.

www.skalbes.lv

ATBALSTA SISTĒMAS PILNVEIDE BĒRNIEM AR SASKARSMES GRŪTĪBĀM, UZVEDĪBAS TRAUCĒJUMIEM UN VARDARBĪBU ĢIMENĒ

Liene Kauliņa – Bandere

Valsts bērnu tiesību aizsardzības
inspekcijas priekšnieka vietniece

Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija (VBTAI) ar Eiropas Savienības struktūrfondu līdzekļu atbalstu no 2016. gada aprīļa līdz 2021. gada martam īsteno projektu, lai pilnveidotu atbalsta sistēmu bērniem ar saskarsmes grūtībām, uzvedības traucējumiem un vardarbību ģimenē, paaugstinot speciālistu profesionalitāti un darba efektivitāti, kā arī izglītojot sabiedrību par vardarbību. Galvenā projekta mērķa grupa ir bērni ar saskarsmes grūtībām un uzvedības traucējumiem.

Projekta ietvaros ir izveidota Konsultatīvā nodaļa, kuras sastāvā ir dažādu jomu speciālisti: divi sociālie darbinieki, divi psihologi, atkarību profilakses speciālists, speciālais pedagogs un psihiatrs. Konsultatīvās nodaļas speciālistu uzdevums ir nodrošināt bērnu uzvedības traucējumu un saskarsmes grūtību identificēšanu, izstrādāt un īstenot atbalsta programmu 1000 bērniem ar saskarsmes grūtībām un uzvedības traucējumiem. Multidisciplinārā speciālistu komanda ļaus sekmīgāk identificēt uzvedības traucējumus un saskarsmes grūtības, kā arī noteikt nepieciešamos atbalsta pasākumus.

Vienlaikus Konsultatīvās nodaļas speciālistu uzdevums ir nodrošināt atbalsta programmu uzraudzību un novērtēšanu, kā arī bērna tiesību aizsardzībā iesaistīto speciālistu konsultēšanu, sniedzot rekomendācijas 2250 speciālistiem un bērnu ar saskarsmes grūtībām likumiskajiem pārstāvjiem vai aprūpētājiem bērnu uzvedības korekcijai. Konsultatīvā nodaļa bērnu likumisko pārstāvju un speciālistu konsultēšanu uzsāks 2016.gada novembrī VBTAI telpās Ventspils ielā 53, Rīgā, 4. stāvā.

Konsultatīvās nodaļas speciālisti izstrādā arī sadarbības tīklu, kurā iesaistīs visas tās institūcijas, kas tiks iesaistītas konsultatīvā atbalsta sniegšanā (izglītības iestādes,

aprūpes iestādes, pašvaldību sociālie dienesti u.c.) Informācija par sadarbības tīklu tiks iekļauta Sadarbības tīkla rokasgrāmatā, ko varēs izmantot visi sadarbības tīkla dalībnieki efektīvākai informācijas apmaiņai, strādājot ar bērnu ar uzvedības traucējumiem. Sadarbības tīkla rokasgrāmata 2016. gada oktobra beigās tiks ievietota VBTAI mājas lapā: www.bti.gov.lv.

Tāpat Konsultatīvās nodaļas speciālisti ir uzsākuši darbu pie metodoloģijas izstrādes, ar kuras palīdzību diagnosticēt uzvedības traucējumu cēloņus un noteiktu, kā palīdzēt tos diagnosticēt citiem speciālistiem un bērnu vecākiem.

Lai nodrošinātu datu apmaiņu starp valsts un pašvaldību iestādēm, kas iesaistītas darbā ar bērniem ar uzvedības traucējumiem, sadarbībā ar Iekšlietu ministrijas Informācijas centru plānots pielāgot Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmu. Minētajā sistēmā tiks ievadīta informācija par VBTAI Konsultatīvās nodaļas uzskaitē esošajiem bērniem, kā arī izstrādātajām atbalsta programmām un rekomendācijām bērnu uzvedības korekcijai.

Vienlaikus projekta ietvaros tiks izstrādātas un aprobētas profesionālās kvalifikācijas pilnveides izglītības programmas un apmācību metodoloģijas, kā arī zināšanu pilnveides izglītības programmas un apmācību metodoloģijas, pēc kurām tiks apmācīti 5825 speciālisti bērnu tiesību aizsardzības jomā.

Tiks īstenoti arī informēšanas pasākumi sabiedrības izpratnes maiņai attiecībā uz vardarbību ģimenē un iedzīvotāju aptauja par sabiedrības attieksmes maiņu attiecībā uz vardarbību ģimenē. Tāpat tiks izveidota un VBTAI mājas lapā ievietota interaktīvā spēle vardarbības ģimenē ar bērniem atpazīšanai un mazināšanai.

Lienes Kauliņas – Banderes iegūtais maģistra grāds tiesību zinātnēs un pieredze sociālās politikas jomā, t.sk. sociālās iekļaušanas un bērnu tiesību aizsardzības jautājumos, izstrādājot gan normatīvos aktus un politikas plānošanas dokumentus, kā arī līdzdarbojoties Eiropas Savienības struktūrfondu projektu īstenošanā, ļaus sekmīgāk rast risinājumus un īstenot Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas Eiropas Sociālā fonda projektā "Atbalsta sistēmas pilnveide bērniem ar saskarsmes grūtībām, uzvedības traucējumiem un vardarbību ģimenē" paredzētos pasākumus. Īstenojot projektu tiks meklēti risinājumi, lai sniegtu efektīvu atbalstu bērnam un viņa likumiskajiem pārstāvjiem bērnu saskarsmes grūtību un uzvedības traucējumu mazināšanai, kā arī veicinātu starpinstitucionālo sadarbību (sociālais dienests, izglītības iestādes u.c.), lai nodrošinātu bērnu tiesību īstenošanu.

Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija ir labklājības ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas nodrošina normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību un kontroli bērnu tiesību aizsardzības un bāriņtiesu darbības jomā. Inspekcija sniedz virkni pakalpojumu, starp kuriem būtiskākie ir iesniegumu un sūdzību izskatīšana par bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem, konsultāciju un psiholoģiskā atbalsta sniegšana bērniem krīzes situācijā, audžuģimeņu darbības koordinēšana, audžuģimeņu uzskaitē, psiholoģiskās palīdzības un informatīvā un metodiskā atbalsta un audžuģimeņu apmācību nodrošināšana.

www.bti.gov.lv

Par NVO fondu

Latvijas valsts budžeta finansētā programma „NVO fonds” izveidota pamatojoties uz Ministru kabineta 2015. gada 16. decembra rīkojumu Nr. 792 (prot.Nr.64 41. §), ar kuru tika apstiprināts konceptuālais ziņojums par valsts finansēta nevalstisko organizāciju fonda izveidi.

Programmas vispārīgais mērķis ir veicināt pilsoniskās sabiedrības ilgtspējīgu attīstību, ļaujot biedrībām un nodibinājumiem virzīt un pilnveidot demokrātijas procesus visos publiskās pārvaldes līmeņos, sniegt pakalpojumus ar mērķi uzlabot sabiedrības dzīves kvalitāti, organizēt pasākumus, kas informētu un izglītotu sabiedrību par valstī notiekošajiem procesiem, tādējādi ļaujot sabiedrībai jau laikus līdzdarboties un iesaistīties tai aktuālo jautājumu risināšanā.

Programmas ietvaros 2016. gadā atbalstīti projekti trīs darbības virzienos:

- “NVO darbības stiprināšana” – mērķis – līdzdalības un līdzdarbības demokrātijas veicināšana, atbalstot organizācijas, kas veic darbu sabiedrības labā un ievērojami veicina sabiedrības aktivitāti un iesaistīšanos sabiedrībai nozīmīgu problēmu risināšanā, tajā skaitā iedzīvotāju iesaistīšanos un līdzdalības veicināšanu;

- “Atbalsts NVO pilsoniskās sabiedrības aktivitātēm” – mērķis – stiprināt demokrātiskās vērtības un cilvēktiesību ievērošanu Latvijā, veicināt pilsonisko līdzdalību, spēcīgāk iedzīvotāju cilvēkdrošību un uzlabot dzīves kvalitāti, veicināt sociālo atbildību kopienā, finansiāli atbalstot NVO projektus dažādās jomās;
- “NVO interešu aizstāvības stiprināšana” – mērķis – NVO līdzdalības nodrošināšana valsts pārvaldē, pašvaldībās, konsultatīvajās padomēs un komisijās.

Ar programmas ietvaros Latvijas nevalstisko organizāciju īstenotajiem projektiem var iepazīties programmas administrētāja Sabiedrības integrācijas fonda mājas lapā internetā: www.sif.gov.lv.

Par Latvijas Bērnu fondu

Latvijas Bērnu fonds ir nevalstiska sabiedriskā labuma organizācija, kas kopš 1989. gada ir draudzīga bērniem visā Latvijā. Latvijas Bērnu fonda darbības mērķis ir rūpēties par Latvijas bērnu un jauniešu dzīves kvalitāti – personības izaugsmi, materiālā stāvokļa uzlabošanu, kā arī tiesisko interešu aizstāvību un ievērošanu, jaunās paaudzes orientāciju uz vispārcilvēciskām vērtībām.

Fonda darbības prioritātes vienmēr ir bijuši un ir projekti un pasākumi, kas dod praktisku rezultātu dažādās grūtībās nonākušiem bērniem un viņu ģimenēm gan ikdienā, gan arī ilgtermiņā. Sniegtais atbalsts vienmēr ir bijis mērķtiecīgs un praktisks ieguldījums ģimeņu stiprināšanā, bērnu un jauniešu izglītošanā, personību izaugsmē, bērnu un jauniešu veselībā, izglītībā, kā arī ģimeņu labklājības un dzīves kvalitātes veicināšanā. Lielākā daļa no paveiktajiem darbiem nebūtu iespējami bez Fonda atbalstītāju, ziedotāju un draugu palīdzības.

Latvijas Bērnu fonda aktivitātes tiek organizētas četru darbības programmu ietvaros: "Ģimene", "Bāreņi", "Veselība", "Attīstība, sports, kultūra, talants". To ietvaros tiek izstrādāti un realizēti dažādi lielāki un mazāki projekti, ar kuriem tiek sniegta praktiska palīdzība bērnu grupām un atsevišķiem bērniem, kuriem nav vecāku, kuri nonākuši krīzes situācijā vai ir smagi slimi, kā arī talantīgiem bērniem, kuriem pietrūkst līdzekļu sava talanta attīstībai.

Ilgstoša un veiksmīga sadarbība dažādu aktivitāšu un projektu ietvaros izveidojusies ar vairākām Latvijas pašvaldībām un vietējiem uzņēmumiem. Tāpat lielu atbalstu dod gandrīz 200 brīvprātīgo darbinieku tīkls visā Latvijas teritorijā.

Latvijas Bērnu fonda galvenās aktivitātes ir:

- bezmaksas vasaras nometnes bērniem ar īpašām vajadzībām, vardarbībā cietušajiem bērniem,
- vardarbībā cietušo bērnu atveseļošana,
- atbalsts maznodrošinātajām un daudzbērnu ģimenēm,
- stipendijas sadarbībā ar Amerikas Latviešu Apvienību un vietējiem uzņēmējiem daudzbērnu ģimenēm, stipendijas augstskolu studentiem no daudzbērnu ģimenēm un bāreņiem,
- ikgadējās Ziemassvētku un Lieldienu labdarības akcijas „Nepaej garām!”,
- atbalsts jaunajiem mūziķiem, bērnu mūzikas skolu audzēkņiem – konkursa „Talants Latvijai” rīkošana,
- humānās palīdzības saņemšana, izdare un citi pasākumi.

Latvijas Bērnu fonds

Brīvības gatvē 310 – 75, Rīga, LV – 1006

T: 67542072

Fakss: 67541814

E-pasts: berufonds@latnet.lv

facebook.com/LatvijasBernuFonds

twitter.com/lbf_latvija

draugiem.lv/lbf.lv/

[#nepaejgaram](https://www.facebook.com/hashtag/nepaejgaram)

www.lbf.lv